

5 Δεῦτε ἄγωμεν λοιπόν
 μὲ τὸ βῆμα ταχτικόν
 ποὺς δεξιὸς μὲ δεξιὸν
 κι' ἄριστερός μ' ἄριστερόν
 καὶ τὸ βῆμα ἀδελφοί
 10 θεατὴς εἶναι τερπνή,
 γιὰτ' εἶναι ὥρατος στολισμός,
 ὥρατος καὶ ἐπαινετός.
 Δεῦτε ἄγωμεν λοιπόν
 μὲ τὸ βῆμα ταχτικόν.

399 *)

Σηλυβριά.

Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Στὰ χωριά τῆς Θράκης τὴν νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς γυναῖκες καὶ κορίτσια ξενυχτοῦσαν τὸν Ἐπιτάφιο, κάθουνταν γύρω του καὶ τραγουδοῦσαν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

- Καλὸ εἶναι τὸ Ἅγιος Θεός, καλὸ εἶναι κι' ἄς τὸ ποῦμε,
ὅποιος τὸ λέγει σώνεται κι' ὅποιος τ' ἀκούει ἀγιάζει
κι' ὅποιος τὸ κάλ' ἀφιγκριστεῖ, παράδεισο θά λάβει,
παράδεισο καὶ λειτουργιά εἰς τ' ἅγιο μοναστήρι.
- 5 Ἐκεῖ δεντρί δὲν ἦτανε δεντρί ξεφανερῶθη,
ἡ ρίζα ἦταν ἡ Παναγιά, τὸ δέντρο ὁ Χριστὸς μας,
οἱ κλώνοι ὅπου κρέμουνταν ἦταν οἱ Ἀποστόλοι,
τὰ φύλλα ὅπου πέφτανε ἦταν οἱ Μοναχοὶ,
10 ποὺ μαρτυροῦσαν κ' ἔλεγαν, νὰ εἶδε Χριστοῦ τὰ πάθη.
Χριστέ μου, σταυρωμένε μου, Χριστέ μου, ἀληθινέ μου,
τρέχουν οἱ σκυλοβρηοὶ καὶ τρεῖς καταραμένοι,
τρέχουν καὶ καταρωτοὶ καὶ τὸν Χριστὸ γυρεύουν,
15 βαστᾷ τὸν ὁρμητὸν στὶς ποδιές, καλὰ μὰτὰ τὰ χέρια.
Κανεῖς δὲν τὰ λιμπίστηκε ἀπ' τὴν χριστιανόσυνη,
μόνον ὁ πρῶτος μαθητὴς κι' ὁ πρῶτος τοῦ Ἰούδας.
Ἐκεῖνος τὰ λιμπίστηκε καὶ καί τὸς τοῦς ρωτοῦσε,
Τί τρέχετε μπρὲ Ὀβρηοὶ καὶ μένα δὲν τὸ λέτε ;
— Τρέχμε, γυρεῦμε τὸν Χριστό, σκεντζιά !¹⁾ νὰ τὸν ἐκάμε.
20 — Τί με τάζτε Ὀβρηοὶ νὰ σᾶς τ' ὁμολογήσω ;
— Τριάντα χρυσὰ σὲ δίνουμε στὸ μαχρεμά ²⁾ δεμένα.
Τοὺς πῆρε τοὺς σκυλοβρηοὶ καὶ σιὸ Χριστὸ τοὺς πάγει.
Στὸν δρόμον ὅπου πῆγαιναν πάλιν τὸν ἐρωτῆσαν :
— Γιὰ πές μας, πές μας, τί φορεῖ γιὰ νὰ τόνε γνωρίσμε ;
25 — Κάτω στὴν Γερουσαλήμ, σὲ περιβόλι μέσα,
μέσα σὲ δάφνες καὶ μυρτιές κάθετα ξεφαντώνει,
γαλάζιο ζωστικὸ φορεῖ, κόκκινο πανωφόρι,
βαστάει καὶ στὸ χέρι του βαγγέλιο ἀσημένιο,
βαστάει καὶ στ' ἄλλο χέρι του ὀλόκληρο τὸν κόσμο.
30 Ἐκεῖ κάθεται ὁ Χριστὸς μέ δώδεκα Ἀποστόλους,
μέ δέκ' ὀκτῶ πνευματικούς, μέ δέκ' ὀκτῶ παπάδες.

*) Λ α ο γ ρ α φ ῖ α. Τόμος ΙΑ, σελ. 249—253.—2) Λ. Τ. Βασανιστήρια,—
3) Λ. Τ. Φακιάλι.

- Σάν ἔδοσε καὶ χύμειξαν ὥσαν τῆς γῆς μυρμήγκι,
 ἀπ' τὰ ντουβάρια ἔμπαιναν καὶ ἄλλ' ἀπὸ τὴν πόρτα.
 Ὅταν τοὺς εἶδε ὁ Χριστὸς πολὺ τοὺς προσηκώθηκε.
- 35 «Καλῶς τις φίλ' μου ποῦλθανε, καλῶς καὶ τις ἐχθροί μου,
 φέρτε τ' ἀργυροπότηρα τις φίλ' μου νὰ κεράσω».
 — Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἤλθαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
 μόνον σᾶς ἀγαπούσαμε κι' ἤλθαμε νὰ σᾶς δοῦμε.
- 40 Πῆρε τὸ ἔρμο κούμαρο νὰ πιῇ νερὸ νὰ σκάση
 καὶ μὲ με τὸ μάτι ἔγνεψε καὶ μὲ τὸ στόμα λέγει,
 «Αὐτὸς εἶναι καὶ πιάστε τον, γλήγορα μὴ σᾶς φύγει.»
 Ὁ Χριστὸς σάν τ' ἄκουσε πολὺ βαρὺ τὸν ἤλθε,
 πέντε λογιοῦ!) ἐγένηκε νὰ μὴν τὸν ἐγνωρίσουν,
- 45 ἄλλοι τὸν βλέπουν σάν μωρὸ καὶ ἄλλ' τὸν βλέπουν γέρο,
 καὶ πάλι τὸν ἐγνώρισαν.
 Ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν πιάσανε, σὰ μάρμαρα τὸν κροῦσαν,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐκαπίστρῶσαν τοῦ βουβαλιοῦ καπίστρι,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐτσολίστῶσαν τοῦ βουβαλιοῦ τὸ τσόλι,
- 50 γιὰ μιὰ τὸν ἐφορέσανε ἀγκιστῆρ, στεφάνι,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐποτίσανε τριῶ χρόνισ τὸ ξίδι.
 Τρεῖς πικρὰ τὸν ἔδωσαν, τοῖς φουρκωμένοι,
 τὸν ζόχο καὶ τὸν μαπουλό καὶ πικραμαρουλίτσα,
 στὸν τσιγκενὲ πηγαῖνανε περὶ νὰ τοὺς φκιάση.
- 55 Σηκώθηκε ἡ Παναγία τὴν προσευχή της κάνει
 καὶ τὸν Θεὸν παρακαλεῖ γιὰ τὸν μονογενῆ της,
 νὰ τὴν χαρίσῃ τὸν γιόκα της καὶ τὸν μονογενῆ της.
 Βλέπει τὸν οὐρανὸ θαμπὸ καὶ τ' ἄστρα φουρκωμένα
 καὶ τὸ φεγγάρι τὸ λαμπρὸ στὸ αἶμα βουτηγμένο.
- 60 «Τί ἔχεις ἦλιε, κ' εἶσαι θαμπός, ἀστρί μου φουρκωμένο;
 καὶ σὺ φεγγάρι μου λαμπρὸ στὸ αἶμα βουτηγμένο;»
 Βλέπει καὶ τὸν Γιάννη ποὺ ἔρχεται πολὺ ἀνταριασμένος,
 δεξιὰ βαστᾷ στὸ χέρι του μαλλιά 'π τὴν κεφαλὴ του,
 ζερβιά βαστᾷ στὸ χέρι του μαντήλι ματωμένο.
- 65 «Τί ἔχεις Γιάννη μ', καὶ θλίβεσαι καὶ βαριαναστενάζεις;
 ὁ δάσκαλος σὲ μάλωσε ἢ τὸ χαρτί σου χάσεις;»
 — Ὁ δάσκαλος δὲ μὲ μάλωσε, μήτε τὸ χαρτί μ' ἔχασα,
 δὲν ἔχω στόμα νὰ στὸ πῶ, μιλιὰ νὰ στὸ μιλήσω.

1) Βλ. «Θρακικά», Τόμ. Ζ' Παραδόσεις τῆς Θράκης σ. 247, Ὁ Χριστὸς κ' ἡ Ἀράπσα.—2) Καρφιά.

- Οἱ Ὀβρηοὶ οἱ ἄνομοι καὶ τρεῖς καταραμένοι,
 70 ἐπιάσανε τὸν γιόκα σου καὶ μένα δάσκαλό μου,
 Σὰν τ' ἄκουσε ἡ Παναγιὰ λιγοθυμιά τὴν ἤλθε,
 Σταμνὶ νερὸ τὴν περεχοῦν κι' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ' ἐξήντα μοσχοκάρυδα ὅσο νὰ συνειφέρῃ.
 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγο λέγει.
 75 «Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν γιόκα μου, ὅλοι μαζί μ' νὰ δράμουν».
 Ἡ Μάρθα ἡ Μαγδαληνὴ τοῦ Ἰακώβ ἡ μάννα
 καὶ τοῦ Λαζάρ' ἡ ἀδελφὴ ἡ καλοχάιδεμένη
 ὅλες μαζί της πᾶνε.
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομὶ, δρομὶ τὸ μονοπάτι
 80 καὶ τὸ δρομὶ τίς ἔβγαλε στοῦ τσιγκενέ¹⁾ τὴν πόρτα.
 «Καλῶς τὰ κάμνεις μάστορη, καλῶς τὰ πολεμάεις.»
 —Οἱ Ὀβρηοὶ μὲ εἶπανε περόνια νὰ τοὺς κάμω,
 ἐκεῖν' μὲ εἶπαν τέσσερα καὶ γὰρ τοὺς κάμνω πέντε,
 τὰ δυὸ, στὰ δυὸ τοῦ πόδια του, τὰ δυὸ, στὰ δυὸ τοῦ χέρια,
 85 τὸ πέμπτο τὸ τριπίθαμο στὴ μέσ' στὸν ὀφθαλμό του,
 νὰ δράμῃ αἷμα καὶ νερὸ νὰ περαθῇ ἡ καρδιά του.
 Σὰν τ' ἄκουσε ἡ Παναγιὰ λιγοθυμιά τὴν ἤλθε,
 Σταμνὶ νερὸ τὴν περεχοῦν κι' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ' ἐξήντα μοσχοκάρυδα ὅσο νὰ συνειφέρῃ.
 90 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγο λέγει.
 «Κατσίβελε φεράγωνε,²⁾ θεμέλιο νὰ μὴ στήσης
 καὶ στάχτη στὴ γωνίτσα σου ποτὲ μὴν ἀποκτήσεις.
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομὶ, δρομὶ τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτ' τίς ἔβγαλε εἰς τοῦ ληστῆ τὴν πόρτα.
 95 Βλέπει τίς πόρτες σφαλιστὲς καὶ τὰ κλειδιά παρμένα.
 καὶ τ' ἀργυροπαράθυρα βαριά μανταλωμένα.
 Φωνὴ βγάζει στὸν οὐρανό, φωνὴ βγάζει στίς πόρτες.
 «Ἀνοίξτε πόρτες τοῦ ληστῆ πόρτες τοῦ κατεργάρου».
 Κ' οἱ πόρτες ἀπ' τὸν φόβο τοὺς ἀνοῖγνε μοναχὲς τοὺς.
 100 Κυττάζ' δεξιὰ, κυττάζ' ζερβιά, κανένα δὲν γνωρίζει·
 ξανὰ κυττάει δεξιώτερα, εἶδε τὸν ἅϊ Γιάννη.
 Βαστᾷ περτσιᾷ³⁾ στὸ χέρι του, πουκάμσο μὲ τὸ αἷμα
 καὶ στὴν δεξιὰ τὴν πλάτη του χρυσὸ βαγγέλιο ἔχει.

1) Κατσίβελος. —2) Λ. Περσικὴ, Μαλλιά.

- «Αἰ Γιάννη μ' Πρόδρομε,
 105 ποιὸς εἶναι ὁ υἱόκας μου καὶ σένα δάσκαλός σου ;»
 — Τὸν βλέπεις αὐτόνε τὸν γυμνὸ στὸ ξύλο σταυρωμένο ;
 αὐτὸς εἶναι ὁ γιόκας σου καὶ μένα δάσκαλός μου.
 Σὰν τὸν εἶδ' ἡ Παναγιά λιγοθυμιά τὴν πᾶτσε,
 σταμνὶ νερό τὴν περεχοῦν κ' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου,
 110 ἐξήντα μοσχοκάρυδα καὶ πάλ' δέν συνειφέρει.
 Σὰν ἔδοκε καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει :
 «Γιόκα μ', ποῦ εἶν' τὸ κάλλι σου ; ποῦ εἶν' ἡ ὁμορφιά σου ;
 γιὰ σκῶψε, σκῶψε γιόκα μου, γλυκὰ νὰ σὲ φιλήσω,
 νὰ βγάλω τὴν μπροστέλα μου τὸ αἷμα σ' νὰ σφογγίσω.
 115 Ὅλες οἱ μάννες ἔκαμαν καὶ δεύτερα καὶ τρίτα
 καὶ γὼ ἔκανα μονογενῇ καὶ κεῖνος ζουλεμένος.
 Φέρτε τ' ἀργυροψάλιδο νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου,
 φέρτε σχοινὶ νὰ κρεμασθῶ μὲ τὸν μονογενῇ μου,
 δεῖξτε γκρεμνὸ νὰ γκρεμισθῶ μὲ τὸν μονογενῇ μου.»
 120 Ἀπολογήθηκε κι' ὁ Χριστὸς μὲ τὸ καμένο χεῖλι.
 «Ἄν γκρεμισθεῖς μάννα καὶ ποῦ κρεμνιέτ' ὁ κόσμος ὅλος,
 ἂν γκρεμισθεῖς μάννα καὶ ποῦ κρεμνιέτ' ὁ κόσμος ὅλος,
 Πάνε μῆτερα μ', στὰ καλά καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα,
 βάλε κρασί μέσ' τὸ γυάλι κ' ἄφρατα παξιμάδι,
 125 κάτσε μάννα στὴν τράπεζα καὶ ἔκαρε τρεῖς βοῦκες
 καὶ κάνε τὴν παρηγοριά ἡ τὴν εὖρ' ὁ κόσμος ὅλος
 νὰ τῶβρ' ἡ μάνν' ἀπ' τὸ ποτὶ καὶ τὸ παιδί ἀπ' τὴν μάννα,
 νὰ τῶβρη καὶ τ' ἀντρόγυνο τὸ πολ' ἀγαπημένο.
 Σαββάτο νὰ μὲ καρτερῆς, ἡ ὥρα ἔξ τῆς νύχτας,
 ὅταν διαβάζουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 130 θ' ἀνεστηθῶ, θὰ πεταχτῶ, θάλθῶ στὴν τράπεζά σου.
 Τότε Κερά μου Παναγιά, νᾶχης χαρὲς μεγάλες.

1) Ὁ Χριστὸς ἄφσε ἀπαφή (α) στὴν Παναγία νὰ κάνη τὴν παρηγοριά καὶ ὡς τὰ σήμερα ἀπόμκε. Στὴν μέσ' στὴν κάμαρα, ποῦ ξεψύχσε ὁ νεκρός, βάζνε μιὰ προσφορά, κι' ἀφοῦ γυρίανε ἀπ' τὸ μνημα, ὁ παπᾶς διαβάζει τρισάγιο, θυμιάζ' ὅλους, κόφτ' ὕψωμα ἀπ' τὴν προσφορά, τὸ κάμνει ψίχουλα μέσα στὸ ποτήρι τὸ κρασί καὶ κάμνει τὴν παρηγοριά, δίνει μὲ τὸ χουλιαράκι πρῶτα στοὺς δικούς κ' ὕστερα στοὺς ξένους.

α) Ἡ τελευταία θέληση τοῦ πεθαμμένου.

399 *)

Σηλυβριά.

Τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Στὰ χωριά τῆς Θράκης τὴν νύχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς γυναῖκες καὶ κορίτσια ξενυχτοῦσαν τὸν Ἐπιτάφιο, κάθουνταν γύρω του καὶ τραγουδοῦσαν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Καλὸ εἶναι τὸ Ἅγιος Θεός, καλὸ εἶναι κι' ἄς τὸ ποῦμε,
ὅποιος τὸ λέγει σώνεται κι' ὅποιος τ' ἀκούει ἀγιάζει
κι' ὅποιος τὸ κάλ' ἀφιγκριστεῖ, παράδεισο θὰ λάβει,
παράδεισο καὶ λειτουργιὰ εἰς τ' ἅγιο μοναστήρι.

- 5 Ἐκεῖ δεντρὶ δὲν ἦτανε δεντρὶ ξεφανερῶθη,
ἡ ρίζα ἦταν ἡ Παναγιά, τὸ δέντρο ὁ Χριστὸς μας,
οἱ κλῶνοι ὅπου κρέμουνταν ἦταν οἱ Ἀποστόλοι,
τὰ φύλλα ὅπου πέφτανε ἦταν οἱ Μαρτύροι,
10 ποὺ μαρτυροῦσαν κ' ἔλεγαν νὰ τὸν Χριστοῦ τὰ πάθη.

Χριστέ μου, σταυρωμένε μου Χριστέ, μὴ ἀληθινέ μου,
τρέχουν οἱ σκυλοβρηοὶ καὶ οἱ κατὰρμένονοι,
τρέχουν καὶ καταρωτοῦν καὶ τὸν Χριστὸ γυρεύουν,
βαστάει ἀργύρια στὶς πόχεις, μαχαιρὰ στὰ χέρια.

- 15 Κανεῖς δὲν τὰ λιμπίστηκε ἀπ' τὴν χριστιανόσυνη,
μόνον ὁ πρῶτος μαθητὴς καὶ ὁ πρῶτος τοῦ Ἰούδας.
Ἐκεῖνος τὰ λιμπίστηκε καὶ κείνος καταρωτοῦσε,
Τί τρέχετε μπρὲ Ὀβρηοὶ καὶ μένα δὲν τὸ λέτε ;
— Τρέχμε, γυρεῦμε τὸν Χριστό, σκεντζιὰ ¹⁾ νὰ τὸν ἐκάμε.
20 — Τί με τάζτε Ὀβρηοὶ νὰ σᾶς τ' ὁμολογήσω ;
— Τριάντα χρυσὰ σὲ δίνουμε στὸ μαχρεμά ²⁾ δεμένα.
Τοὺς πῆρε τοὺς σκυλοβρηοὶ καὶ στὸ Χριστὸ τοὺς πάγει.
Στὸν δρόμον ὅπου πῆγαιναν πάλιν τὸν ἐρωτήσαν :

- Γιὰ πές μας, πές μας, τί φορεῖ γιὰ νὰ τόνε γνωρίσω ;
25 — Κάτω στὴν Γερουσαλήμ, σὲ περιβόλι μέσα,
μέσα σὲ δάφνες καὶ μυρτιές κάθεται ξεφαντώνει,
γαλάζιο ζωστικὸ φορεῖ, κόκκινο πανωφόρι,
βαστάει καὶ στὸ χέρι του βαγγέλιο ἀσημένιο,
βαστάει καὶ στ' ἄλλο χέρι του ὀλόκληρο τὸν κόσμο.
30 Ἐκεῖ κάθεται ὁ Χριστὸς μέ δώδεκα Ἀποστόλους,
μέ δέκ' ὀκτῶ πνευματικούς, μέ δέκ' ὀκτῶ παπάδες.

*) Λ α ο γ ρ α φ ῖ α. Τόμος ΙΑ, σελ. 249—253.—2; Λ. Τ. Βασιανιστήρια.—

3) Λ. Τ. Φακιόλι.

- Σάν ἔδοσε καὶ χύμειξαν ὡσάν τῆς γῆς μυρμήγκι,
 ἀπ' τὰ ντουβάρια ἔμπαιναν καὶ ἄλλ' ἀπὸ τὴν πόρτα.
 Ὅταν τοὺς εἶδε ὁ Χριστὸς πολὺ τοὺς προσηκώθηκε.
- 35 «Καλῶς τίς φίλ' μου ποῦλθανε, καλῶς καὶ τίς ἐχθροί μου,
 φέρτε τ' ἀργυροπότηρα τίς φίλ' μου νὰ κεράσω».
 — Ἐμεῖς ἐδῶ δὲν ἦλθαμε νὰ φᾶμε καὶ νὰ πιοῦμε,
 μόνον σᾶς ἀγαπούσαμε κι' ἦλθαμε νὰ σᾶς δοῦμε.
- 40 Πῆρε τὸ ἔρμο κούμαρο νὰ πιῇ νερό νὰ σκάση
 καὶ μὲ με τὸ μάτι ἔγνεψε καὶ μὲ τὸ στόμα λέγει,
 «Αὐτὸς εἶναι καὶ πιάστε τον, γλήγορα μὴ σᾶς φύγει.»
 Ὁ Χριστὸς σάν τ' ἄκουσε πολὺ βαρὺ τὸν ἦλθε,
 πέντε λογιῶν¹⁾ ἐγέννηκε νὰ μὴν τὸν ἐγνώρισουν,
- 45 ἄλλοι τὸν βλέπουν σάν μωρὸ καὶ ἄλλ' τὸν βλέπουν γέρο,
 καὶ πάλι τὸν ἐγνώρισαν.
 Ἀπ' τὰ μαλλιά τὸν πιάσανε στὰ μάρμαρα τὸν κρούσαν,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐκαπίστρωσαν τοῦ βουβαλίου καπίστρι,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐτσολίσσανε τοῦ βουβαλίου τὸ τσόλι,
 50 γιὰ μιὰ τὸν ἐφορέσανε ἀπὸ κρότον στεφάνι,
 γιὰ μιὰ τὸν ἐποτίσανε ἀπὸ ξινὸ τὸ ξίδι.
 Τρεῖς πικρὰ τὸν ἔχασαν, τρεῖς φαρμακωμένοι,
 τὸν ζοχὸ καὶ τὸν μάσουλα καὶ τὸν κροθιμαρουλίτσα,
 στὸν τσιγκενὲ πηγαίνανε περὶ τὰς²⁾ νὰ τοὺς φικιάση.
- 55 Σηκώθηκε ἡ Παναγία τὴν προσευχὴ της κάνει
 καὶ τὸν Θεὸν παρακαλεῖ γιὰ τὸν μονογενῆ της,
 νὰ τὴν χαρίσ' τὸν γιόκα της καὶ τὸν μονογενῆ της.
 Βλέπει τὸν οὐρανὸ θαμπὸ καὶ τ' ἄστρα φουρκωμένα
 καὶ τὸ φεγγάρι τὸ λαμπρὸ στὸ αἶμα βουτηγμένο.
- 60 «Τί ἔχεις ἦλιε, κ' εἶσαι θαμπός, ἀστρί μου φουρκωμένο;
 καὶ σὺ φεγγάρι μου λαμπρὸ στὸ αἶμα βουτηγμένο;»
 Βλέπει καὶ τὸν Γιάννη ποὺ ἔρχεται πολὺ ἀνταρσιασμένος,
 δεξιὰ βαστᾷ στὸ χέρι του μαλλιά 'π τὴν κεφαλὴ του,
 ζερβιά βαστᾷ στὸ χέρι του μαντήλι ματωμένο.
- 65 «Τί ἔχεις Γιάννη μ', καὶ θλίβεσαι καὶ βαριαναστενάζεις;
 ὁ δάσκαλος σέ μάλωσε ἢ τὸ χαρτί σου χάσεις;»
 — Ὁ δάσκαλος δὲ μὲ μάλωσε, μήτε τὸ χαρτί μ' ἔχασα,
 δὲν ἔχω στόμα νὰ στὸ πῶ, μιλιὰ νὰ στὸ μιλήσω.

1) Βλ. «Θρακικά», Τόμ. Ζ' Παραδόσεις τῆς Θράκης σ. 247, Ὁ Χριστὸς κ' ἡ Ἀράψα.—2) Καρφιά.

- Οἱ Ὀβρηοὶ οἱ ἄνομοι καὶ τρεῖς καταραμένοι,
 70 ἐπιάσανε τὸν γιόκα σου καὶ μένα δάσκαλό μου,
 Σὰν τ' ἄκουσε ἡ Παναγιὰ λιγοθυμιά τὴν ἤλθε,
 Σταμνὶ νερό τὴν περεχοῦν κι' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ' ἐξήντα μοσχοκάρυδα ὅσο νὰ συνειφέρῃ.
 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγο λέγει.
 75 «Ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν γιόκα μου, ὅλοι μαζί μ' νὰ δράμουν».
 Ἡ Μάρθα ἡ Μαгдаληνὴ τοῦ Ἰακώβ ἡ μάννα
 καὶ τοῦ Λαζάρ' ἡ ἀδελφὴ ἡ καλοχαϊδεμένη
 ὅλες μαζί της πᾶνε.
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομὶ, δρομὶ τὸ μονοπάτι
 80 καὶ τὸ δρομὶ τίς ἔβγαλε στοῦ τσιγκενέ¹⁾ τὴν πόρτα.
 «Καλῶς τὰ κάμνεις μάστορη, καλῶς τὰ πολεμάεις.»
 —Οἱ Ὀβρηοὶ μὲ εἶπανε περόνια νὰ τοὺς κάμω,
 ἐκεῖν' μὲ εἶπαν τέσσερα καὶ γὰρ τοὺς κάμνω πέντε,
 τὰ δυὸ, στὰ δυὸ τοῦ πόδια τοῦ, τὰ δυὸ, στὰ δυὸ τοῦ χέρια,
 85 τὸ πέμπτο τὸ τριπίθαμό στή μέση, στοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ,
 νὰ δράμῃ αἷμα καὶ νερό νὰ πικράσῃ ἡ καρδιά τοῦ.
 Σὰν τ' ἄκουσε ἡ Παναγιὰ λιγοθυμιά τὴν ἤλθε,
 Σταμνὶ νερό τὴν περεχοῦν κι' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου
 κ' ἐξήντα μοσχοκάρυδα ὅσο νὰ συνειφέρῃ.
 90 Σὰν ἔδοσ' καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγο λέγει.
 «Κατσίβελε φαράγωνε,²⁾ θεαγέλιο νὰ μὴ στήσης
 καὶ στάχτη στὴ γωνίτσα σου ποτὲ μὴν ἀποκτήσεις.
 Πῆραν τὸν δρόμο τὸ δρομὶ, δρομὶ τὸ μονοπάτι,
 τὸ μονοπάτι τίς ἔβγαλε εἰς τοῦ ληστῆ τὴν πόρτα.
 95 Βλέπει τίς πόρτες σφαλιστὲς καὶ τὰ κλειδιὰ παρμένα.
 καὶ τ' ἀργυροπαράθυρα βαριά μανταλωμένα.
 Φωνὴ βγάζει στὸν οὐρανό, φωνὴ βγάζει στὶς πόρτες.
 «Ἀνοίξτε πόρτες τοῦ ληστῆ πόρτες τοῦ κατεργάρου».
 Κ' οἱ πόρτες ἀπ' τὸν φόβο τοὺς ἀνοίγνε μοναχὲς τοὺς.
 100 Κυττάζ' δεξιὰ, κυττάζ' ζερβιά, κανένα δὲν γνωρίζει.
 Ξανὰ κυττάει δεξιώτερα, εἶδε τὸν αἰ Γιάννη.
 Βαστᾷ περτσιὰ³⁾ στοῦ χέρι τοῦ, πουκάμσο μὲ τὸ αἷμα
 καὶ στὴν δεξιὰ τὴν πλάτη τοῦ χρυσὸ βαγγέλιο ἔχει.

1) Κατσίβελος.—2) Λ. Περσικὴ, Μαλλιὰ,

- «'Αἰ Γιάννη μ' Πρόδρομε,
 105 ποιὸς εἶναι ὁ υἱόκας μου καὶ σένα δάσκαλός σου ;»
 —Τὸν βλέπεις αὐτόνε τὸν γυμνὸ στὸ ξύλο σταυρωμένο ;
 αὐτὸς εἶναι ὁ γιόκας σου καὶ μένα δάσκαλός μου.
 Σάν τὸν εἶδ' ἡ Παναγιά λιγοθυμιά τὴν πᾶτσε,
 σταμνὶ νερὸ τὴν περεχοῦν κ' ἐξήντα δυὸ τοῦ μόσχου,
 110 ἐξήντα μοσχοκάρυδα καὶ πάλ' δὲν συνειφέρει.
 Σάν ἔδοκε καὶ συνέφερε αὐτὸν τὸν λόγον λέγει :
 «Γιόκα μ', ποῦ εἶν' τὸ κάλλι σου ; ποῦ εἶν' ἡ ὁμορφιά σου ;
 γιὰ σκυψε, σκυψε γιόκα μου, γλυκὰ νὰ σὲ φιλήσω,
 νὰ βγάλω τὴν μπροστέλα μου τὸ αἷμα σ' νὰ σφογγίσω.
 115 "Ὅλες οἱ μάννες ἔκαμαν καὶ δεύτερα καὶ τρίτα
 καὶ γὼ ἔκανα μονογενῇ καὶ κεῖνος ζουλεμένος.
 Φέρτε τ' ἀργυροψάλιδο νὰ κόψω τὰ μαλλιά μου,
 φέρτε σχοινὶ νὰ κρεμασθῶ περὶ τὸν μονογενῇ μου,
 δεῖτε γκρεμνὸ νὰ γκρεμιστῶ γιὰ τὸν μονογενῇ μου.»
 120 'Απολογήθηκε κι' ὁ Χριστὸς με τὸ κρεμνὸ χεῖλι.
 «'Αν κρεμάσθεις μαννάκα μου, κρεμνιέτ' ὁ κόσμος ὅλος,
 ὅν γκρεμνισθεῖς μαννάκα μου, γκρεμνιέτ' ὁ κόσμος ὅλος.
 Πᾶνε μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν κατὴ τὴν ἄρα,
 βάλε κρασί μεσ' τὸ γυάλι κ' ἀφράτα παξιμάδι,
 125 κάτσε μάννα στὴν τράπεζα καὶ ἔπαρε τρεῖς βοῦκες
 καὶ κάνε τὴν παρηγοριά 1) ὅν εἶπ' ὁ κόσμος ὅλος
 νὰ τῶβρ' ἡ μάνν' ἀπ' τὸ παιδί καὶ τὸ παιδί ἀπ' τὴν μάννα,
 νὰ τῶβρη καὶ τ' ἀντρώγουνο τὸ πόλ' ἀγαπημένο.
 Σαββάτο νὰ με καρτερῆς, ἡ ὥρα ἔξ τῆς νύχτας,
 ὅταν διαβάζουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπάδες,
 130 θ' ἀνεστηθῶ, θὰ πεταχθῶ, θάλθω στὴν τράπεζά σου.
 Τότε Κερά μου Παναγιά, νᾶχης χαρὲς μεγάλες.

1) 'Ο Χριστὸς ἄφωε ἀπαφή (α) στὴν Παναγία νὰ κάνη τὴν παρηγοριά καὶ ὡς τὰ σήμερα ἀπόμκε. Στὴν μέσ' στὴν κάμαρα, ποῦ ξεψύχσε ὁ νεκρός, βάζνε μιὰ προσφορά, κι' ἀφοῦ γυρίσνε ἀπ' τὸ μνήμα, ὁ παπᾶς διαβάζει τρισάγιο, θυμιάζ' ὅλους, κόφτ' ὕψωμα ἀπ' τὴν προσφορά, τὸ κάμνει ψίχουλα μέσα στὸ ποτήρι τὸ κρασί καὶ κάμνει τὴν παρηγοριά, δίνει με τὸ χουλιαράκι πρῶτα στοὺς δικούς κ' ὕστερα στοὺς ξένους.

α) 'Η τελευταία θέληση τοῦ πεθαμμένου.